

DECIZIE

18 septembrie 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Alexandr Gromov, reprezentat de avocatul Veaceslav Jarovlea,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Gromov împotriva Svetlanei Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian, Ana Marian privind încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Valeria Marian și Ana Marian, casată hotărârea din 03 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și pronunțată o hotărâre nouă, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Alexandr Gromov,

c o n s t a t ă :

La 15 ianuarie 2016 Alexandr Gromov, prin intermediul avocatului Natalia Vladimirov a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vladimir Marian și Svetlana Marian (Frunze) privind încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 20 000 Euro și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii Alexandr Gromov a indicat că a încheiat contractul de împrumut cu Vladimir Marian, confirmat prin recipisă, prin care dînsul i-a transmis cu împrumut lui Vladimir Marian suma de 20 000 Euro, care la rîndul său s-a obligat să-i restituie suma împrumutată pînă la data de 10 mai 2015. Necătînd la adresările verbale repetate Vladimir Marian nu a restituit împrumutul devenit scadent.

Așa cum la expirarea termenului prevăzut de contract, pîrîtul nu a executat obligația, conform art. 617 Cod civil în urma somației primite după scadență din partea creditorului, debitorul se consideră în întîrziere. Nu este necesară somație în cazul în care este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației.

A susținut că potrivit art. 24 alin. (2) Codul familiei, soții răspund cu întreg

patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei, fie și numai de unul dintre ei. Drept urmare, în sensul art. 24 alin. (2) Codul familiei, suma împrumutată de unul dintre soți pentru necesitățile comune se restituie în mod solidar de ambii soți.

La 16 august 2016, Alexandr Gromov și-a concretizat cerințele înaintând față de Svetlana Marian (Frunze), Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian, solicitarea de încasare, în mod solidar, din contul acestora a sumei datorate în mărime de 20 000 Euro, cât și a cheltuielilor de judecată, pe motiv că Svetlana Marian (Frunze), Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian au depus declarație de acceptare a succesiunii după decesul lui Vladimir Marian.

Prin hotărârea din 03 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Gromov, s-a încasat în mod solidar, din contul lui Marian Matvei, Svetlanei Frunze, Valeriei Marian și Anei Marian în beneficiul lui Alexandr Gromov suma de 20 000 Euro cu titlu de datorie, echivalentul în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii.

S-a încasat, în mod solidar, din contul lui Marian Matvei, Svetlanei Frunze, Valeriei Marian și Anei Marian în beneficiul lui Alexandr Gromov suma de 3004 lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat, suma de 2963 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecare a pricinii, în total suma de 3967 de lei.

S-a încasat în mod solidar, din contul lui Marian Matvei, Svetlanei Frunze, Valeriei Marian și Anei Marian în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9406 lei.

Prin încheierea din 03 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a corectat eroarea materială admisă în dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 octombrie 2018, prin înlocuirea sumei de 3967 de lei cu suma de 5967 de lei, dispusă a fi încasată cu titlu de compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Valeria Marian și Ana Marian.

S-a casat hotărârea din 03 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Gromov, s-a respins ca neîntemeiată.

La 21 mai 2019 Alexandr Gromov, reprezentat de avocatul Veaceslav Jarovlea, a declarat recurs împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a menționat că pîrîrții cunoscând despre procedura succesorală deschisă după decesul lui Vladimir Marian încă la 02 noiembrie 2015, contrar principiului buneii-credințe, intenționat nu au solicitat eliberarea certificatului de moștenitor pentru a fi posibilă determinarea cotelor-părți deținute de către fiecare din patrimoniul succesoral.

A susținut că, Alexandru Gromov, era gata să solicite datoria de la fiecare succesori proporțional cotei ce îi revine fiecărui succesori din activul succesoral, însă ultimii cu rea-credință nu au solicitat de la notar eliberarea certificatului de moștenitor, astfel fiind încălcat dreptul la proprietate a lui Alexandr Gromov asupra sumei de 20 000 Euro.

A indicat că intimații nu au dovedit că datoriile celui ce a lăsat moștenirea

depășesc valoarea averii succesoriale, în sensul art.1540 Cod civil, sarcina probațiunii este pusă pe seama moștenitorilor intimați.

A menționat că instanța de apel la soluționarea cererii de apel eronat a aplicat prevederile art. 1558 Cod civil, care reglementează emiterea certificatului de calitate de moștenitor. La momentul deschiderii succesiunii, succesorii legali cunoșteau despre averea care a rămas după decesul lui Vladimir Marian, prin urmare prevederile art. 1558 Cod civil nu sunt aplicabile cazului.

A invocat că, instanța de apel contrar normelor legale, a emis o hotărâre nemotivată, cu aplicarea eronată a normelor de drept material și prin respingerea acțiunii a susținut intimații care au acționat cu rea credință în detrimentul drepturilor și intereselor legitime ale recurentului, fiindu-i încălcat dreptul de proprietate.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces conform scrisorii de însoțire la 25 martie 2019 (f.d. 207). Totodată, potrivit extrasului poștei electronice, se confirmă că decizia Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2019, a fost expediată prin poșta electronică avocatului recurentului Veaceslav Jarovlea doar la 27 martie 2019 (f.d. 208).

Prin urmare, recursul declarat de Alexandr Gromov, reprezentat de avocatul Veaceslav Jarovlea, la 21 mai 2019, este în termen.

În conformitate cu art.439 alin.(2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Prin încheierea din 24 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Alexandr Gromov, reprezentat de avocatul Veaceslav Jarovlea, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Alexandr Gromov, reprezentat de avocatul Veaceslav Jarovlea, este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (1)-(2), (4) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele cauzei rezultă că Vladimir Marian a contractat de la Alexandr Gromov un împrumut bănesc în mărime de 20 000 Euro, pe care s-a obligat să-l restituie la 10 mai 2015, fapt confirmat prin recipisa întocmită și semnată de către Vladimir Marian (f.d. 22).

Din motiv că Vladimir Marian nu și-a executat obligația de restituire a împrumutului bănesc în termenul stabilit în recipisă, Alexandr Gromov a depus la 15 iunie 2016 cerere de chemare în judecată împotriva lui Vladimir Marian și Svetlana (Frunze) Marian solicitând încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 20 000 de Euro și cheltuielilor de judecată (f.d. 4-7).

Pe parcursul examinării cauzei s-a constatat că Vladimir Marian a decedat la 11 mai 2015, iar la 02 noiembrie 2015 a fost deschisă procedura succesorală după decesul acestuia, fiind depuse declarații de acceptare a succesiunii de către soția Svetlana Frunze, feciorul Matvei Marian, din numele căruia a acționat mama Svetlana Frunze, fiica Valeria Marian și mama Ana Marian.

Alexandr Gromov a concretizat cererea de chemare în judecată, solicitând încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 20 000 de Euro și cheltuielilor de judecată din contul Svetlanei (Frunze) Marian, Matvei Marian, Valeriei Marian, Anei Marian (f.d. 48-49).

Fiind investită cu examinarea cauzei și având ca obiect încasarea în mod solidar a datoriei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii acțiunii depuse de Alexandr Gromov (f.d. 156, 160-163).

În susținerea poziției sale, prima instanță a reținut prevederile art. 512 alin. (1), 514, 572 alin. (1), (2), 867 alin. (1), 871 alin. (1), (3) Cod civil, care reglementează obligațiile și contractul de împrumut, acesta constituind obiectul litigiului, cât și dispozițiile legale referitor la succesiune și moștenitorii legali.

Prima instanță a constatat existența raportului obligațional apărut în urma contractului de împrumut, Alexandr Gromov fiind în drept să pretindă restituirea împrumutului bănesc în sumă de 20 000 de Euro primit de către Vladimir Marian în baza recipisei. Totodată, deoarece Vladimir Marian a decedat, iar Svetlana Frunze, Marian Matvei, Marian Valeria, Marian Ana au depus la notar declarație de acceptare a succesiunii, instanța a dispus încasarea sumei datorate în mod

solidar din contul acestora, așa cum datoria lui Vladimir Marian face parte din patrimoniul succesoral și exista la data deschiderii procedurii succesoriale.

Judecând apelul declarat de Valeria Marian și Ana Marian, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia admiterii cererii de apel, casării hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Alexandr Gromov, ca neîntemeiată (f.d. 201, 202-206).

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a constatat că prin acțiune reclamantul pretinde restituirea sumei de 20 000 Euro, pe care reclamantul i-a dat cu împrumut lui Vladimir Marian în baza contractului de împrumut (recipisei), urmând a fi restituită datoria la 10 mai 2015. Acțiunea a fost înaintată în final, împotriva soției și succesorilor legali ai împrumutatului Marian Vladimir, decedat la data de 11 mai 2015.

Colegiul a stabilit, că pretențiile înaintate de reclamant față de toți pîrîții nu sunt fondate or, calitatea de împrumutat în contractul de împrumut din 10 mai 2015 a avut-o Marian Vladimir, care și-a asumat și obligația să restituie suma împrumutată. Această concluzie se desprinde din conținutul art.861 alin. (1) coroborat cu art. 871 alin. (1) Cod civil, care stabilesc că prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Pretențiile înaintate față de soția împrumutatului Frunze Svetlana, reclamantul le-a întemeiat pe prevederile art. 24 alin. (2) Codul familiei, care statuează că soții răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei numai de unul dintre ei, însă, din raționamentul logico-juridic al prevederilor legale enunțate supra, rezultă clar scopul stingerii datoriei de împrumut pe care a avut-o defunctul Marian Vladimir față de reclamantul Gromov Alexandr, cu condiția ca această obligație să fie una certă și exigibilă, ar putea fi urmărită averea comună în devălmășie a soților Marian Vladimir și Frunze Svetlana, și în cazul în care s-ar demonstra că banii au fost împrumutați cu consimțământul soției și au fost folosiți în interesul familiei, dar nu obligarea ultimei la achitarea pretinsei datorii.

Cît privește pretențiile înaintate și față de pîrîții Marian Matvei (reprezentantul legal al căruia este Frunze Svetlana), Marian Valeria și Marian Ana, Colegiul le-a considerat nefondate, deoarece aceste pretenții sunt înaintate în baza art. 1444 coroborat cu art. 1540 alin. (1) Cod civil (în redacția la momentul înaintării acțiunii), care prevăd, că patrimoniul succesoral include atât drepturile patrimoniale (activul succesoral), obligațiile patrimoniale (pasivul succesoral), pe care cel ce a lăsat moștenirea le avea la momentul decesului, moștenitorii care au acceptat succesiunea satisfac pretențiile creditorilor celui ce a lăsat moștenirea proporțional cotei fiecăruia în activul succesoral. Însă instanța de apel a constatat că, certificatul de moștenitor este înscrisul oficial prin care se concretizează încheierea procedurii notariale succesoriale și prin care se constată de către notar, cu efect retroactiv de la data deschiderii succesiunii, atât calitatea de succesori legal sau testamentar a celor care prin acceptarea moștenirii și-au consolidat vocația succesorală față de persoana decedată, cât și componența succesorală și întinderea drepturilor succesoriale a

fiecărui moștenitor. Certificatul de calitate de moștenitor facilitează moștenitorilor procesul de adunare a informației referitor la masa succesorală, prin acesta fiind constatată doar calitatea de moștenitor. Mai mult ca atât, în certificatul de calitate de moștenitor se indică expres scopul acestuia și faptul că, certificatul de moștenitor va fi eliberat ulterior, în situația în care moștenitorul respectiv va accepta moștenirea.

Astfel, instanța de apel a conchis că certificatul de moștenitor confirmă acceptarea succesiunii, și doar acesta constituie temei de apariție a răspunderii succesoralului în fața creditorului defunctului. La caz, însă instanței i-a fost prezentat doar răspunsul dat de notarul public Elena Mocanu, prin care se atestă că, în cadrul procedurii succesorală deschise după decesul lui Marian Vladimir au depus cerere de acceptare a succesiunii Frunze Svetlana din nume propriu și din numele fiului Marian Matvei, Marian Valeria și Marian Ana. Însă acest înscris nu poate fi pus la baza hotărârii de admitere a acțiunii, deoarece nu confirmă faptul acceptării succesiunii de către pârți, ci doar numai depunerea cererii de acceptare a succesiunii.

Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău a stabilit că concluzia primei instanțe referitor la temeinicia pretențiilor lui Alexandr Gromov este incorectă, deoarece contravine circumstanțelor de fapt stabilite și rezultă din aprecierea greșită a probelor administrate, precum și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Instanța de recurs constată, însă, că deși la soluționarea cauzei au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea litigiului în fond, concluziile instanței de apel cu privire la netemeinicia hotărârii primei instanțe sunt incorecte, rezultate din aplicarea greșită și interpretarea eronată a normelor de drept material aplicabile, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitoare la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Conform art. 8 alin. (1) și (2) lit. a) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul

legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Conform art. 9 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară, iar în conformitate cu alin.(2), neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art. 512 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute.

La caz, prezintă relevanță și prevederile art. 514 și art. 572 Codul civil (în redacția până la 1 martie 2019), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Totodată, instanța de recurs reține prevederile art. 867 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), potrivit căreia, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Conform art. 871 alin. (1), (3) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobânzi, el are dreptul să restituie împrumutul și până la expirarea termenului.

În cazul în care a împrumutat o sumă de bani, împrumutatul are obligația de a restitui suma nominală primită fără a ține cont de variațiile valorii banilor.

Cu referire la prevederile enunțate se atestă corectitudinea soluției primei instanțe, prin care a constatat că Vladimir Marian nu și-a onorat obligațiile asumate prin recipisă, și anume de restituire lui Alexandr Gromov a împrumutului bănesc în mărime de 20 000 Euro până la 10 mai 2015 (f.d. 22), or careva probe ce ar confirma contrariul nu au fost prezentate de către partea pârâtă. Iar, reclamantul Alexandr Gromov în vederea apărării drepturilor civile s-a adresat cu acțiune în judecată.

Colegiul constată că, inițial, potrivit cererii de chemare în judecată reclamantul și-a înaintat cerința de încasare a împrumutului bănesc și față de soția lui Svetlana Frunze, în temeiul art. 24 alin. (2) Codul familiei, motivând că soții răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei, fie și numai de unul dintre ei (f.d. 4-7).

Ulterior, Alexandr Gromov a concretizat cererea de chemare în judecată, solicitând încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 20 000 de Euro și cheltuielilor de judecată din contul Svetlanei (Frunze) Marian, Matvei Marian, Valeriei Marian, Anei Marian, având în vedere calitatea acestora de succesori legali, care la 02 noiembrie 2015 au depus declarații de acceptare a succesiunii

după decesul lui Vladimir Marian, survenit la 11 mai 2015, procedura succesorală fiind deschisă după decesul ultimului de către notarul public Elena Mocanu (f.d. 48-49).

Sub acest aspect, instanța de recurs evidențiază că instanța de apel eronat a constatat că Alexandr Gromov a înaintat acțiunea împotriva soției și succesorilor legali ai împrumutatului Vladimir Marian, or conform cererii de chemare în judecată concretizată, reclamantul a înaintat pretențiile sale față de Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian, Ana Marian, ca succesori legali ai defunctului Vladimir Marian, fiind expuse motivele de fapt și de drept în acest sens.

Așadar, este neîntemeiată concluzia instanței de apel potrivit căreia este nefondată pretenția privind încasarea în mod solidar din contul Svetlanei Frunze a sumei de 20 000 de Euro, înaintată de Alexandr Gromov în baza art. 24 alin. (2) Codul familiei, care prevede că soții răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei, fie și numai de unul dintre ei, or, Colegiul punctează că o asemenea cerință nu se regăsește în cererea de chemare în judecată concretizată, reclamantul înaintând pretențiile sale față de succesori legali ai defunctului Vladimir Marian, și anume Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian, Ana Marian, fapt corect apreciat de către prima instanță.

Totodată, este oportun de a menționa că instanța de apel eronat a considerat nefondate și pretențiile înaintate și față de pîrîții Marian Matvei, reprezentantul legal al căruia este Frunze Svetlana, Marian Valeria și Marian Ana, deoarece aceste pretenții sunt înaintate în baza art. 1444 coroborat cu art. 1540 alin. (1) Cod civil.

La acest capitol, potrivit probelor administrate, Colegiul reține că Vladimir Marian, născut la XXXX, a decedat la XXXX, fapt confirmat prin certificatul de deces seria XXXX, eliberat de OSC mun. Chișinău la XXXX (f.d. 40).

Conform art. 1432 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate (cel ce a lăsat moștenirea) către succesorii săi.

Moștenirea este o transmisiune de drepturi pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă.

Moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Prin prisma acestor prevederi, rezultă că obiectul transmiterii succesoriale îl constituie patrimoniul persoanei fizice decedate, privit ca o universalitate juridică. Astfel spus, obiectul transmisiunii succesoriale îl constituie totalitatea drepturilor și obligațiilor care au valoare economică și au aparținut celui care lasă moștenirea.

Conform art. 1440 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), succesiunea se deschide în urma decesului persoanei fizice sau declarării morții ei de către instanța de judecată.

Momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea sau data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești privind declararea morții lui.

Art. 1516 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), prevede că succesiunea este acceptată de succesori indiferent de faptul dacă este testamentară sau succesori legal.

Sucesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Dacă succesorul a intrat în posesiunea unei părți din patrimoniu, se consideră că a acceptat întregul patrimoniu, oriunde s-ar afla și din ce ar consta.

Acceptarea succesiunii este un act întreprins în scopul obținerii patrimoniului succesoral. Această acțiune este înlăptuită ca rezultat al manifestării de voință a unei persoane, moștenitor legal sau testamentar, și exprimă voința exteriorizată a acestei persoane. Prin acceptare, titularul dreptului de opțiune renunță la dreptul de a mai putea renunța la moștenire.

Prin răspunsul nr. 20 din 07 iulie 2016 și nr. 28 din 17 iulie 2018, notarul Elena Mocanu a confirmat faptul că după decesul lui Marian Vladimir, decedat la 11 mai 2015, la 02 noiembrie 2015 a fost deschisă procedura succesorală nr.517400/30/2015. În cadrul procedurii succesorală, au depus declarație de acceptare a succesiunii: soția celui ce a lăsat moștenirea – Frunze Svetlana; fiul celui ce a lăsat moștenirea – Marian Matvei, din numele căruia a acționat mama Frunze Svetlana, fiica celui ce a lăsat moștenirea – Marian Valeria; mama celui ce a lăsat moștenirea – Marian Ana (f.d. 54, 145).

Prin urmare, Colegiul constată că Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian prin declarațiile de acceptare a succesiunii depuse la notarul public Elena Mocanu, în termenul stabilit de lege, și-au exprimat voința de a moșteni patrimoniul succesoral după decesul lui Vladimir Marian, respectiv la caz sînt aplicabile prevederile art. 1535 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), care prescrie că, nu se admite renunțarea la succesiune după ce moștenitorul a depus la notarul de la locul deschiderii succesiunii declarația de acceptare a moștenirii. Pîrîții însă nu au prezentat careva probe care să confirme faptul renunțării la succesiune asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Vladimir Marian, care nu poate fi tacită, ci doar expresă, realizată printr-un act juridic unilateral autentic, depusă la notarul de la locul unde s-a deschis procedura succesorală.

Colegiul remarcă că Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian au acceptat succesiunea, însă se eschivează de la ridicarea certificatului de moștenitor, fapt confirmat și prin răspunsul nr. 28 din 17 iulie 2018 a notarului Elena Mocanu, care a indicat că de la 07 iulie 2016 și pînă la 17 iulie 2018, careva schimbări referitor la procedura succesorală deschisă după decesul lui Vladimir Marian, nu au intervenit. Totodată, în această perioadă și acțiunea lui Alexandr Gromov privind încasarea împrumutului bănesc în mărime de 20 000 Euro se afla în curs de examinare.

Conform art. 1444 alin. (1)-(2) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), patrimoniul succesoral include atît drepturile patrimoniale (activul succesoral), cît și obligațiile patrimoniale (pasivul succesoral), pe care cel ce a lăsat moștenirea le avea la momentul decesului.

Dacă există cîțiva moștenitori, cotele lor succesorală, pînă la primirea certificatului de moștenitor, aparțin tuturor acestora în calitate de patrimoniu unic.

Colegiul menționează că, în conținutul pasivului succesoral intră datoriile și sarcinile moștenirii. Prin datorii succesorală se înțelege obligațiile patrimoniale ale defunctului care există în patrimoniul succesoral la data deschiderii moștenirii.

Prin urmare, obligația de restituire lui Alexandr Gromov a împrumutului bănesc în sumă de 20 000 Euro primit de către Vladimir Marian și existentă la data decesului, nu constituie o obligație cu caracter personal care nu se transmite prin succesiune, dar constituie o obligație patrimonială existentă la data deschiderii procedurii succesoriale de către notarul public Mocanu Elena.

Astfel prima instanță corect a apreciat faptul că cota succesorală în partea ce vizează acest pasiv, urmează a fi transmisă succesorilor defunctului.

Totodată, Colegiul relevă că instanța de apel eronat și arbitrar a interpretat prevederile legale, concluzionând că doar certificatul de moștenitor confirmă acceptarea succesiunii, și doar acesta constituie temei de apariție a răspunderii succesorului în fața creditorului defunctului or, prevederile art. 1516 alin. (3) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), indică cert că succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral, iar art. 1535 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), prescrie imperativ că, nu se admite renunțarea la succesiune după ce moștenitorul a depus la notarul de la locul deschiderii succesiunii declarația de acceptare a moștenirii.

În consecință instanța de apel a adoptat decizia de respingere a acțiunii depuse de Alexandr Gromov cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material în raport cu circumstanțele cauzei, or eschivarea moștenitorilor de a primi certificatul de moștenitor nu generează respingerea arbitrară a pretențiilor reclamantului.

Potrivit art. 1540 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), moștenitorii care au acceptat succesiunea satisfac pretențiile creditorilor celui ce a lăsat moștenirea proporțional cotei fiecăruia în activul succesoral.

Dacă cel ce a lăsat moștenirea a fost debitor solidar, moștenitorii poartă această răspundere solidară.

Moștenitorii care au primit cotă din rezerva succesorală, de asemenea, sînt responsabili de datoriile celui ce a lăsat moștenirea.

Conform art. 1550 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), moștenitorii satisfac creanțele creditorilor printr-o plată unică, dacă acordul dintre moștenitori și creditorii nu prevede altfel.

Astfel, moștenitorii care au acceptat succesiunea sunt responsabili în fața creditorilor celui ce a lăsat moștenirea proporțional cotei ce revine fiecăruia din activul succesoral transmisibil, însă deoarece Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian contrar principiului buneicredințe nu au solicitat și eliberarea certificatului de moștenitor, de către prima instanță corect a fost dispusă încasarea datoriei în mod solidar, reieșind din prevederile art. 530 Cod civil.

Așa fiind, față de considerentele expuse și în raport cu prevederile legale enunțate, se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când instanța de fond în mod temeinic și legal a admis acțiunea.

În temeiul celor constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că hotărârea primei instanțe a fost adoptată în limitele competenței, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, și corect a fost admisă acțiunea depusă de Alexandr Gromov.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că decizia instanței de apel a fost adoptată cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material în raport cu circumstanțele cauzei, iar prima instanță prin aplicarea corectă a normelor de drept pertinente litigiului dedus judecării a constatat temeinicia acțiunii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat, va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 442, 444, 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Alexandr Gromov, reprezentat de Veaceslav Jarovlea.

Se casează decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 03 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Gromov împotriva lui Svetlana Frunze, Matvei Marian, Valeria Marian și Ana Marian privind încasarea datoriei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Victor Burduh